

۳ اقدام اساسی برای اقتصاد ایران

حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

بسیاری از کارشناسان داخلی و خارجی بر این نکته تاکید کرده‌اند که تحریم و جنگ توانسته است اقتصاد ایران را به زانو درآورد. به عبارتی، اقتصاد ایران دچار فروپاشی نشده است. اخیرا فرید زکریا، کارشناس باسابقه آمریکایی، نوشته که تنوع اقتصاد ایران و تعدد مرزهای آبی و خاکی و همسایگی با کشورهای مختلف، باعث تابآوری ایران در برابر تحریم‌های همه‌جانبه شده است. ایشان صنایع غذایی و دارویی را مثال زده‌اند. در تاریخ ۱۷ اسفند ۱۴۰۴ یعنی یک هفته بعد از تهاجم به ایران، در سرمقاله روزنامه «شرق» از اهمیت پارادایم تأمین نیازهای اساسی و موفقیت دولت در این مورد نوشتم؛ اما پرسش اینجاست که چرا با وجود اینکه ایران مزیت‌های گوناگونی دارد، اقتصاد کشور دچار چالش‌های بسیاری است و چگونه می‌توان به توسعه اقتصادی رسید و اقدامات اساسی برای غلبه بر چالش‌ها کدام‌اند؟ در این یادداشت به چند اقدام کلی اشاره می‌کنم.

۱. توقف ماشین چاپ پول؛ باید کاری کرد که دولت‌ها نتوانند پول چاپ کنند. باید تأمین مالی دولتی را که همیشه در حال بزرگ‌شدن است، توسط بانک مرکزی ممنوع کرد. باید بپذیریم هدف و وظیفه بانک مرکزی، تأمین مالی دولت و صنایع بزرگ نیست، بلکه حفظ ارزش پول ملی است. باید قانونی را تصویب کرد که عزل و نصب رئیس بانک مرکزی از اختیارات دولت نباشد. هر دولتی که نتواند بدون تأمین مالی از طرف بانک مرکزی و فقط با تکیه بر مالیات اموراتش را بگذراند، به‌صورت موقت تعطیل شود. باید با قانون غیرقابل تغییر، فشارهای سیاسی را از بانک مرکزی برداشت؛ هرچند این سیاست ممکن است محبوبیت دولت‌ها را در کوتاه‌مدت کاهش دهد. دولت‌ها گرفتار چرخه باطلی شده‌اند؛ ابتدا با تأمین مالی از طرف بانک مرکزی و چاپ مکرر پول، معیشت مردم را دچار مخاطره می‌کنند و سپس با خلق پول و تورم بیشتر می‌خواهند آن را حل کنند. این دور باطل باید متوقف شود.

۲. دولت از این تفکر که بازار درون خود است و جزئی از خود، دست بردارد. مثلا برخی دولتمردان اشاره می‌کنند که دولت، بازار را بیرون از خود نمی‌داند. از طرفی سیاست‌گذاران و دولتمردان به این ایده که بازار مستقل از سیاست و جامعه و خودآیین و خودبنیاد است نیز توجه نمی‌کنند. نه تفکر درهم‌آمیختگی دولت و بازار مبتنی بر واقعیت است و نه ایده بازار خودبنیاد چاره کار است. بازار و دولت نه درهم‌تنیده و نه کاملا مستقل هستند، بلکه استقلال نسبی از همدیگر دارند؛ اما این استقلال نسبی به معنای جدایی کامل نیست. آنها در ارتباط با هم تعریف می‌شوند و تحولات در هر عرصه بر عرصه دیگر اثر می‌گذارد. مثلا قوانین دولتی بر بازار اثر می‌گذارد و نوآوری در اقتصاد و بازار، تغییر قوانین بر ضروری می‌کند. دولت می‌تواند با قوانین کارآمد و اثربخش، فضا را برای فعالان بازار قابل محاسبه و شفاف کند. نه اینکه با دستورالعمل‌های متعدد و متناقض فضای بازار را مبهم و تیره کند. مسئله نه در قانون، بلکه در قانون نادرست است. بوروکراسی مسئله نیست، بلکه بوروکراسی غیرعقلانی تباه‌کننده اقتصاد است. مسئله دیگر این نیست که دولت در بازار مداخله کند یا نه، بلکه مسئله در نوع مداخله است. دولت در تاب‌آوری و تأمین نیازهای اساسی در شرایط بحرانی موفق بوده است. دولتی که می‌تواند خیلی سریع پل‌ها و ریل‌های خط راه‌آهن را که بر اثر جنگ تخریب شده است، بازسازی کند، چرا نمی‌تواند بر دو مسئله یادشده تمرکز کرده تا غول تورم و ایده نادرست بازار آزاد را حل کند؟ بخشی از سامان‌دهی اقتصاد ایران در شرایط عادی در گرو توجه به دو نکته بالاست، اساسا توسعه یعنی ارتابه و تعامل مناسب بین دولت، بازار و جامعه مدنی.

۳. در شرایط تحریم هرچند اقتصاد ایران فروپاشید و تاب آورده است، ولی گرفتار تراست‌هایی شده که مشخص نیست چگونه می‌توان از شر آنها نجات یافت. دولتمردان اعتراف می‌کنند که برای مبارزه با تحریم ناچار شده‌اند به تراست‌ها اعتماد کنند؛ اما آنها بر ضد جامعه عمل کرده‌اند. دولت برای مواجهه درست با تحریم، باید به مردم اعتماد کند نه تراست‌ها. پس سه اقدام اصلی پیش‌روی دولت برای سامان‌دهی اقتصاد عبارت‌اند از: توقف چاپ پول، مبارزه با تراست‌ها و در پیش گرفتن دیدگاه نظری مناسب برای مواجهه با بازار که به آن اشاره مختصری کردم و می‌توان به تفصیل به آن پرداخت.

دوشنبه ۱۲ مرداد ۱۴۰۵
۱۹ صفر ۱۴۴۸
۳ آگوست ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۴۴۳
۴۰ هزار تومان
۸ صفحه

فرارسیدن اربعین حسینی را تسلیت می‌گوییم

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: امنیت غذایی در گرو مهار تورم • زخم استعمار بر جغرافیای جهان • نماینده مجلس: رسوب ۹۴ میلیارد یورو نزد تراستی‌ها بودار است

معمای هرمز؛ نگاهی به دهمین عقب‌نشینی ترامپ از تهدید حمله به زیرساخت‌های ایران

میانجی‌ها به دنبال آتش‌بس

گزارش تیریک را در صفحه ۲ بخوانید

گزارش «شرق» از بیماران محله جاهدنگوی قشم و شهادت سه عضو یک خانواده؛ پدر، مادر و فرزند

قصه «قیصر» از دل انفجار

یادداشت

توسعه در ایران و اختلال استثناکرایی منفی

امیرثامنی

و پرونده‌های بزرگ از بحران مسکن، سالمندی، مهاجرت، نابرابری، بدهی عمومی و تغییرات اقلیمی گرفته تا تهایی اجتماعی، بحران اعتماد عمومی، قطبی‌شدن سیاسی و بحران دولت-ملت مواجه بوده و هستند. اما اینجااست که تفاوت کیفیت حکمرانی سرنوشت‌ملت‌ها و جوامع را مشخص می‌کند. این‌جمله را در سطح عامه مردم و حتی نخبگان بارها شنیده‌ایم که «هیج جای این مملکت درست نیست» یا «مسائل این مملکت هیچ‌وقت حل نمی‌شود». این روایت که گویی «هنر حل مسئله» اختصاری غرب یا کشورهای توسعه‌یافته است و ما محکوم به زیست در تله بحران هستیم و اساسا بحران‌زی خلق شده‌ایم، خود بخشی از بن‌بست ذهنی جامعه ایرانی در برابر رؤیای ۵۰ساله توسعه است. اما واقعیت این است که «بحران»، حالت طبیعی جوامع بشری است و آنچه یک ملت را پیش می‌برد، نه فقدان

یادداشت

رفاه و رضایت شهروندان؛ هدف اصلی سیاست

احسان هوشمند

این بی‌ثباتی‌ها و تجربه‌کنند. این بی‌ثباتی‌ها و تجربه ناموفق نیز قاعدتا تحت تأثیر متغیرهای

زیادی استمرار پیدا کرده بود. اما در شرایط موجود وقوع جنگ و محاصره دریایی هم افزون بر متغیرهای پیشین

نقش مخربی ایفا کرده و به این ترتیب زندگی روزمره شمار قابل توجهی از شهروندان را با مسائل و چالش‌های

زیادی روبه‌رو کرده است. افزایش قیمت ارزهای بین‌المللی هم بیش از گذشته بر شانه اقتصاد کشور سنگینی

می‌کند. اثرات این وضعیت بر تولید و صنعت و صنایع کشور و تجارت و گردشگری و مشاغل کوچک هم با تشدید

رکود و تورم خود را نمایش می‌دهد و همه این تحولات و چالش‌ها بر سرفره شهروندان ایرانی سایه افکنده و به

این ترتیب گسترش فقر و مشکلات اقتصادی خانوار ایرانی را در پی داشته و دارد. این وضعیت نشان می‌دهد

تا چه حد اقتصاد سیاست‌زده ایرانی در جنبه مشکلات پیچیده‌ای رها شده و در این شرایط جنگی هم بر ابعاد

چالش‌های آن افزوده شده است. این در حالی است که مسئولین اجرایی کشور در مواضع رسانه‌ای و عمومی

خود برای گذر از این شرایط دشوار در حال ارائه توضیحات و گاه تصمیم‌سازی‌های مختلفی هستند. هر روز تاکید

می‌کنند نباید اجازه داد شرایط جنگی بیش از این بر زندگی روزمره شهروندان ایرانی فشار تازه‌ای ایجاد کند. اما

در عمل و با استمرار وضعیت کنونی مهار این شرایط دشوار و چالش‌های اقتصادی کشور چندان کار آسان و

ساده‌ای نیست و افزایش قیمت ارز به نزدیکی ۲۰۰ هزار تومان و روند افزایشی نرخ تورم و افزایش گرانی کالاها

ی اساسی نشان می‌دهد که مدیریت شرایط اقتصادی کشور نیازمند فراهم‌آمدن متغیرهای دیگر و تجدیدنظرهای

اساسی دیگری است. بنابراین می‌توان گفت اقتصاد به‌شدت تحت متغیرهای سیاسی و شرایط جنگی قرار گرفته

و این روند همچنان ادامه دارد. از سوی دیگر باید دقت کرد شرایط سیاسی و حتی شرایط جنگی هم از ابعاد

واکاوی نقش آفرینی جدید پاکستان در میانه معادلات جنگ و صلح ایران و آمریکا در گپ وگفتی با عبدالمحمد طاهری

پاکستان

یک بازیگر با دو نقش

برگزیده‌ها

«شرق» موضوع درآمدزایی از آبراهه هرمز و واکنش سایر کشورهای منطقه به انسداد این مجرا را بررسی می‌کند

دورنمای هرمز

معمای نیمکت تیم ملی پیش از جام ملت‌های ۲۰۲۷ با حضور استراماچونی، مجیدی یا تکنونام

عبور از قلعه

نشست «بازگشت به شهر»

از توسعه افقی شهرها تا فراموشی حافظه شهری

نسخه «سنایی»

برای نجات مرکز تهران

خانه سینما به

رئیس جمهور نامه نوشت

توقف احضارها و تشکیل کمیته‌ای پاسخ‌گو

یادداشت

از صخره‌های الموت

تا تربیون یونسکو

سیدرضا صالحی امیری

برخی رویدادها اگر چه در ظاهر به ثبت یک اثر تاریخی یا برگزاری یک اجلاس بین‌المللی محدود می‌شوند، در واقع بازتاب دگرگونی‌های عمیق‌تر در نظام ادراک جهانی از ملت‌ها هستند. حضور ایران در چهل‌وهشتمین اجلاس کمیته میراث جهانی یونسکو در بوسان کره جنوبی نیز از همین جنس بوده-حضورى که تجلی دیپلماسی تمدنی ایران در یکی از مهم‌ترین عرصه‌های حکمرانی فرهنگی جهان به شمار می‌رفت. جهان امروز در حال تجربه جابه‌جایی تدریجی کانون‌های قدرت است. اگر در قرن گذشته، ژئوپلیتیک و موازنه‌های سخت، تعیین‌کننده مناسبات بین‌المللی بودند، اکنون فرهنگ، هویت، حافظه تاریخی و قدرت نرم، به مؤلفه‌هایی تعیین‌کننده در شکل‌دهی به نظم نوین جهانی تبدیل شده‌اند. در چنین فضایی، کشورهایی موفق‌تر خواهند بود که بتوانند سرمایه تمدنی خود را به زبان همکاری، اعتمادسازی و گفت‌وگوی جهانی ترجمه کنند. ایران با پشتوانه یکی از کهن‌ترین تمدن‌های پیوسته جهان، از معدود کشورهایی است که این ظرفیت را به صورت طبیعی در اختیار دارد. سفر به بوسان برای ما تلاشی بود برای آنکه ایران از منظر جایگاه واقعی خود در تاریخ تمدن بشری دیده شود. یونسکو، حافظ حافظه مشترک انسان‌هاست و حضور در آن، به معنای مشارکت در گفت‌وگوی تمدن‌ها بر محور میراث مشترک بشریت است. از همین رو، هر تصمیمی که در این نهاد اتخاذ می‌شود، حامل پیامی فرهنگی و تمدنی برای جامعه جهانی است. ثبت جهانی «قلعه الموت و استحکامات وابسته» را نیز باید در همین چارچوب تحلیل کرد. آنچه در بوسان به تصویب رسید، به رسمیت شناخته‌شدن بخشی از حافظه تاریخی ایران و تثبیت سهم این سرزمین در شکل‌گیری تمدن جهانی بود. اینکه این پرونده پس از نزدیک به دو دهه تلاش مستمر علمی، پژوهشی و مدیریتی، بدون حتی یک رای مخالف و با اجماع کامل اعضای کمیته میراث جهانی تصویب شد، خود گویای اعتبار علمی پرونده، اصالت ارزش‌های فرهنگی آن و اعتماد جامعه جهانی به روایت تاریخی ایران است.

سازمان خصوصی‌سازی
NATIONAL PRIVATIZATION ORGANIZATION

«خلاصه آگهی عرضه عمومی»

شانه آگهی
۲۲۴۱۷۵۰

رجوع به صفحه ۳

م‌الف
۱۴۷۱